

Motion till riksdagen 2020/21:3857

av Jakob Forssmed m.fl. (KD)

med anledning av prop. 2020/21:84 Extra ändringsbudget för 2021 – Förlängda ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera utformningen av det slopade fribeloppet för studiemedel och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera omfattningen och användningen av de medel som avsätts till företagsstöden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera omfattningen och användningen av de medel som avsätts till civilsamhället och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utvärdera omfattningen och utformningen av bidraget till pensionärsorganisationerna och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Följdmotionsrätten gällande ändringsbudgetar är starkt begränsad i praxis. Det gör att Kristdemokraternas yrkande i denna följdmotion inte omfattar hela motionens intentioner utan texten redogör även för Kristdemokraternas syn när det gäller andra aspekter av krisåtgärderna.

Fler av åtgärderna i propositionen är sådana som Kristdemokraterna drivit på regeringen för att införa och/eller förlänga. Det gäller t.ex. förlängningen av det slopade fribeloppet för studiemedel, där Kristdemokraterna, tillsammans med Moderaterna, agerat

för ett utskottsinitiativ i utbildningsutskottet. Tyvärr förlänger regeringen åtgärden enbart för första halvåret 2021. I vårt förslag till utskottsinitiativ förlängdes reglerna för hela 2021 mot bakgrund av att situationen inom vården kommer att vara ansträngd under lång tid, och att behovet av extrapersonal därmed fortsatt kommer att vara stort. Kristdemokraterna anser att utformningen av det slopade fribeloppet för studiemedel bör utvärderas i enlighet med ovan. Detta bör regeringen ges till känna.

Otillräcklig justering av företagsstöd

Propositionen innehåller en förstärkning av företagsstöden till enskilda näringsidkare och handelsbolag. Kristdemokraterna välkomnar detta. Utökad ersättning i stöden till de företag som sett stora tapp i sin omsättning med anledning av de restriktioner som införts för att begränsa smittspridningen av covid-19 är något som vi efterfrågat redan i våras, och som blivit alltmer angeläget sedan pandemilagen införts. Det är bra att regeringen nu justerar stöden i enlighet med detta, även om vi velat se sådana åtgärder tidigare.

Men de föreslagna åtgärderna är inte tillräckliga. Utöver det som föreslås i denna proposition och tidigare ändringsbudgetar, anser Kristdemokraterna att fler justeringar av företagsstöden behöver göras. I ljuset av att riksdagen slagit fast att ekonomisk ersättning till företag som drabbas av restriktioner till följd av den pandemilag som nu antagits ska vara huvudregel, är de justeringar vi föreslår än mer angelägna. Detta eftersom stödets nuvarande utformning inte säkerställer att de når de värst drabbade verksamheterna tillräckligt bra.

Mer flexibilitet behöver införas i korttidsstödet, särskilt för företag som inte har kollektivavtal – vilket är majoriteten av de mindre företagen – så att personal kan permitteras i olika grad. Större bolag kan permittera i olika grad för olika driftsenheter, men för de mindre företagen finns inte alltid den möjligheten. I många fall kan det vara lämpligt att låta vissa delar av personalstyrkan permitteras mer (t.ex. försäljare), medan andra jobbar mer (t.ex. produktutvecklare). Korttidsstödet behöver också kompletteras med andra stöd – som även täcker lönekostnader – för branscher där efterfrågan har begränsats kraftigt på grund av de restriktioner som införts, men där verksamheten inte kan stängas igen. Dessa företagare får svårt att permittera hela personalstyrkan i hög grad och samtidigt hålla verksamheten öppen. Vid permittering får man betala mer per timme för anställdas faktiska arbetstid och som en konsekvens av det kanske arbeta mycket hårt själva alternativt gå miste om stöd.

Kristdemokraterna anser även att riktade stöd till de branscher som drabbas hårdast bör övervägas. Regeringen återinför i denna proposition ett tillfälligt stöd för hyreskostnader för vissa företag. Kristdemokraterna välkomnar att stödet som införs är mer generöst än det som fanns på plats i våras, men problemen med stödet är desamma. Företag i behov av stöd blir beroende av en välvillig hyresvärd. Dessutom avhjälper inte heller detta stöd bördan av lönekostnader i personaltät verksamhet. Kristdemokraterna anser därför att branscher som drabbas på ett särskilt sätt av restriktioner, svårigheter i omställning, och/eller begränsningar i nyttjandet av de företagsstöd som redan finns, bör kunna få ta del av riktade stöd, t.ex. i form av sänkta arbetsgivaravgifter för särskilt utsatta branscher. Regeringen har nu tidigare lagt sänkningen av arbetsgivaravgifter för unga, men för särskilt utsatta branscher anser vi att åldern på personalen inte ska vara avgörande för stöd. Regeringen bör nu göra en översyn över vilka branscher som är

mest aktuella för riktat stöd, men det gäller t.ex. hotell/restaurang-, rese-, kultur/event-, samt gym/träningsbranscherna.

Återigen vill Kristdemokraterna lyfta behovet av att ta bort det krav på att säga upp visstidsanställda, provanställda och vikarier som finns för att få del av korttidsstödet. Att företag mitt i krisen tvingas säga upp personal för att få stöd, försvårar ytterligare för personer som har en svagare position på arbetsmarknaden och går emot internationell kriserfarenhet. Det borde tagits bort redan i våras.

Kristdemokraterna anser att utformningen av företagsstöden bör utvärderas i enlighet med ovan. Detta bör regeringen ges till känna.

Vi välkomnar också de extra resurser som tillförs de myndigheter som hanterar ansökning, utbetalning och kontroll av företagsstöden. Förlängningen och utökningen av stöden, liksom utbetalningarna, måste komma på plats så snart det över huvud taget är möjligt. Många i grunden livskraftiga företag är nu i sämre skick än i våras. Därför är det ännu större fara i dröjsmål, vilket Kristdemokraterna påpekat upprepade gånger för regeringen. Många företag väntar dessutom ihärdigt på besked gällande tidigare ansökningar. Varje veckas och månads fördröjning innebär en ökad börda i form av större oro och försämrad likviditet.

Otillräckligt stöd till civilsamhället

Regeringen har både i denna och i tidigare ändringsbudgetar tilldelat idrotten och kulturen stora stöd, motiverat av de intäktsbortfall de sett som en följd av coronakrisen. Kristdemokraterna välkomnar detta, men samma problematik gäller det breda civilsamhällets organisationer och föreningar som inte har sin verksamhet inom just dessa områden. De befinner sig fortsatt i ett pressat läge orsakat av pandemin, men har ofta glömts bort eller förfördelats när regeringen tagit fram stödåtgärder, vilket Kristdemokraterna upprepade gånger ifrågasatt.

Kristdemokraterna har tidigt krävt att regeringen förbereder fler åtgärder för civilsamhället. Tillsammans med Vänsterpartiet lade vi i juni fram ett utskottsinitiativ i finansutskottet där vi föreslog fler och större stöd till civilsamhället med anledning av krisen. Tyvärr avvisade övriga partier förslaget.

Det är bra att regeringen tillskjuter 60 miljoner kronor till insatser för den ideella sektorn, 15 miljoner kronor till pensionärsorganisationerna och 30 miljoner kronor till särskilda jämställdhetsåtgärder i denna proposition, men vi anser att stödet borde varit större. Mot bakgrund av detta bör omfattningen av stödet till civilsamhället utvärderas. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen.

Fler åtgärder borde också tagits för att värna både de ideella organisationernas överlevnad och deras viktiga insatser under pandemin. Nedan följer exempel på sådana åtgärder, som vi anser borde varit en del av denna proposition.

Mer måste göras för att mota äldres ensamhet

Kristdemokraterna har länge uppmärksammat den ofrivilliga ensamhet som drabbar många äldre, och som gjorde så redan före pandemin. Den isolering som pandemin inneburit för riskgrupper har gjort situationen än värre. För att bryta ensamheten är det än viktigare att ta till vara den kraft som finns i civilsamhället och Kristdemokraterna

har länge efterfrågat mer resurser till föreningar och organisationer för arbete och verksamhet som syftar till att bryta äldres ensamhet och isolering. Det handlar om exempelvis seniororganisationer som ordnar träffar – digitalt och fysiskt – och som har t.ex. ringlinjer. Också organisationer som Mind som jobbar med samtalsstöd riktat till äldre bör få utökade resurser. I KD/M-budgeten införde vi en satsning på 20 miljoner kronor per år för detta ändamål, och i alla Kristdemokraternas budgetar sedan dess har vi förlängt och utökat denna satsning. Det är bra att regeringen nu tillför extra resurser, men det är anmärkningsvärt att ett års pandemi med mer eller mindre påtvingad isolering av de äldre krävs för att regeringen ska förstå allvaret i ofrivillig ensamhet och isolering. Så sent som i budgetpropositionen för 2021 framgår att regeringen inte planerat en förlängning av satsningen på de civilsamhällesorganisationer som arbetar med ensamma äldre. Kristdemokraterna anser att denna satsning måste utökas och göras permanent.

Kristdemokraterna anser att utformningen av förstärkningen av bidraget till dessa organisationer bör utvärderas i enlighet med ovan.

Frigör projektbaserade bidrag

Staten ger årligen ut projektbidrag till civilsamhället. Exempelvis betalar Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) årligen ut omkring 300–500 miljoner kronor i projektbidrag. För att få bidrag behöver organisationerna genomföra projekt, men det kan i dagsläget vara mycket ovisst om det går – eller ens är önskvärt – att vissa projekt genomförs.

MUCF har uttalat att de hanterar projektbidragen mer flexibelt i och med krisen och att det ska vara möjligt att skjuta upp projekt. Men enligt branschorganisationerna hanteras det olika beroende på myndighet. För att underlätta hanteringen och ta bort osäkerheten bör bidragen tillfälligt göras om från projektbidrag till generella bidrag. Pengarna ska därmed kunna gå ut till organisationerna så att de kan övervintra och fortsätta med sina uppdrag. Det innebär också att myndigheterna inte ska kräva återbetalning av bidrag. Omgjorda bidrag kan därmed ge finansiering utan att mer medel ur statens budget behöver tillföras.

Omställningsstödet behöver anpassas till civilsamhället

Efter kritik mot kravet på F-skatt införde regeringen ett särskilt undantag från just det kravet för ideella föreningar, stiftelser och trossamfund. Kristdemokraterna välkomnade denna förändring som möjliggjorde för delar av civilsamhället att kvalificera sig för stöd (motion 2019/20:3630). Men begränsningarna i stödet gör fortfarande att det inte är lämpat för dessa organisationer.

I omställningsstödet omfattas bara sådan nettoomsättning som utgör näringsverksamhet enligt 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229). Sådan nettoomsättning rör försäljning av varor och tjänster, vilket för organisationerna innebär exempelvis kafé- och restaurangverksamhet, secondhandförsäljning, deltagaravgifter och reklam- och sponsorintäkter.

Men civilsamhällets organisationer har även andra viktiga intäktströmmar i form av t.ex. medlemsavgifter, gåvor och bidrag, men även kapitalinkomster. Dessa intäkter omfattas dock inte av omställningsstödet och exkluderar därmed sådan omsättning som är central för verksamheten. Just insamlingsverksamhet i samband med olika typer av

samlingar är typexempel på sådant som spelar stor roll för många organisationer, men som inte varit möjligt under pandemin.

Kristdemokraterna anser därför att ett särskilt riktat omställningsstöd för civilsamhällets organisationer bör införas av regeringen. Men i avvaktan på ett sådant, och för att det brådskar, anser vi också att regeringen bör föreslå förändringar i nuvarande omställningsstöd så att det kommer civilsamhället till del på ett rimligt sätt.

Vi anser också att det bör göras ett undantag för ideella föreningar, stiftelser och trossamfund när det gäller definitionen av nettoomsättning enligt 13 kap. 1 § inkomstskattelagen (1999:1229) och att sådana intäkter som rör medlemsavgifter, gåvor och bidrag bör inkluderas.

Möjlighet för ideella organisationer att söka omställningsstödet som koncern

Utformningen av omställningsstödet innebär att varje ideell förening och trossamfund måste skicka in en egen ansökan om stöd. Men ideella föreningar och trossamfund har ofta väldigt många lokala föreningar, som har begränsade möjligheter att administrera en ansökan.

Det är av största vikt att ideella föreningar och trossamfund som omfattar flera juridiska personer kan söka omställningsstödet som en enhet för att stödet ska få någon verklig effekt för ideella organisationer. Annars riskerar många – var och en för sig – att inte nå upp till 250 000 kronor i omsättning. Det bör därför finnas ett undantag för ideella organisationer så att det går att söka stödet som ”koncern”.

Kristdemokraterna anser därför att det bör införas en särskild bestämmelse om att ideella föreningar och trossamfund som omfattar flera juridiska personer ska ha möjlighet att betraktas som en koncern när de tillhör en riksorganisation.

Jakob Forssmed (KD)

Sofia Damm (KD)

Hampus Hagman (KD)

Hans Eklind (KD)

Désirée Pethrus (KD)